YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

6 päivänä kesäkuuta 2000 *

Asiassa C-281/98,

jonka Pretore di Bolzano (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Roman Angonese

vastaan

Cassa di Risparmio di Bolzano SpA

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla) ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 ja 4 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat D. A. O. Edward, L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J. -P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— R. Angonese, edustajaan asianajaja G. Lanzinger, Bolzano,

— Cassa di Risparmio di Bolzano SpA, edustajinaan asianajajat K. Zeller ja T. Dipoli, Bolzano,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies D. Del Gaizo,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja P. J. Kuijper ja oikeudellisen yksikön virkamies A. Aresu,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Angonesen, Cassa di Risparmio di Bolzano SpA:n, Italian hallituksen ja komission 28.9.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretore di Bolzano on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 8.7.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.7.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla) ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2; jäljempänä asetus N:o 1612/68) 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 ja 4 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Angonese ja Cassa di Risparmio di Bolzano SpA (jäljempänä Cassa di Risparmio) ja jossa on kyse viimeksi mainitun asettamasta työhönottomenettelyyn osallistumista koskevasta edellytyksestä.

Yhteisön oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 1612/86 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tämän asetuksen mukaan ei jäsenvaltion lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä taikka hallinnollista käytäntöä saa soveltaa, jos

— niissä asetetaan sellaisia rajoituksia tai ehtoja työn hakemiselle tai työpaikan tarjoamiselle tai ulkomaalaisen oikeudelle ottaa vastaan työtä ja työskennellä, jotka eivät koske oman maan kansalaisia; tai

— niiden yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on, huolimatta siitä, että niitä sovelletaan kansalaisuudesta riippumatta, estää muiden jäsenvaltioiden kansalaisia saamasta tarjottua työtä.

Tämä säännös ei koske tarjotun työn tai tehtävän laadusta johtuvaa kielitaitovaatimusta."

4 Asetuksen N:o 1612/86 7 artiklan 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisano-

mista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

— —

Kollektiivisen tai yksilöä koskevan sopimuksen määräys taikka muu työehtojen sääntelyä koskeva määräys, joka koskee työn saantia, työtä, palkkausta ja muita työehtoja sekä irtisanomista, on mitätön sikäli kuin siinä säädetään tai sallitaan edellytyksiä, jotka asettavat toisten jäsenvaltioiden kansalaiset työntekijöinä eriarvoiseen asemaan."

Pääasian oikeudenkäynti

5 Bolzanon maakunnassa asuva Angonese, joka on Italian kansalainen ja jonka äidinkieli on saksa, opiskeli vuosina 1993—1997 Itävallassa. Dolomiten-nimisessä italiankielisessä sanomalehdessä julkaistiin 9.7.1997 ilmoitus, johon Angonese vastasi elokuussa 1997 ilmoittautuen hakijaksi työhönottomenettelyyn, jossa haettiin työntekijöitä Bolzanossa toimivan yksityisen pankin Cassa di Risparmion palvelukseen.

6 Työhönottomenettelyyn osallistuminen edellytti sitä, että hakijalla oli kaksikielisyydestään (italia/saksa) "B"-todistus (jäljempänä kaksikielisyystodistus), joka Bolzanon maakunnassa oli aiemmin ollut edellytyksenä pääsylle julkishallinnon ylempiin virkoihin.

7 Asiakirjoista ilmenee, että Bolzanon maakunnan viranomaiset myöntävät kaksikielisyystodistuksen sellaisen kokeen perusteella, joka pidetään yksinomaan tässä maakunnassa. Bolzanon maakunnan asukkailla on tapana hankkia tämä todistus varmuuden vuoksi työnhakua varten. Kaksikielisyystodistuksen hankkimista pidetään lähes pakollisena osana tavanomaista koulutusta.

8 Kansallinen tuomioistuin on todennut, että vaikka Angonesella ei ollut kaksikielisyystodistusta, hän on täysin kaksikielinen. Työhönottomenettelyyn päästäkseen hän oli esittänyt geometrian opintoja koskevan päättötodistuksen ja todistukset, joista ilmeni, että hän oli opiskellut englannin, slovenian ja puolan kieltä Wienin yliopiston filosofisessa tiedekunnassa, ja ilmoittanut, että hänellä oli työkokemusta geometrinä ja puolasta italiaan kääntävänä kielenkääntäjänä.

9 Cassa di Risparmio ilmoitti 4.9.1997 Angoneselle, ettei hän voisi osallistua työhönottomenettelyyn, koska hän ei ollut esittänyt kaksikielisyystodistusta.

10 Pretore di Bolzano toteaa, että sellaisten henkilöiden, jotka eivät asu Bolzanon maakunnassa, on vaikea tarvittaessa saada todistusta. Se täsmentää, että tässä tapauksessa hakemukset piti jättää viimeistään 1.9.1997 eli hieman alle kaksi kuukautta työpaikkailmoituksen julkaisemisen jälkeen. Todistuksen saamiseksi järjestettävien kirjallisten ja suullisten kokeiden välillä on oltava vähintään 30 päivää ja vuosittain järjestettäviä koetilaisuuksia on rajoitettu määrä.

11 Cassa di Risparmion asettama kaksikielisyystodistuksen esittämistä koskeva edellytys perustui 19.12.1994 tehdyn säästöpankkien kansallisen työehtosopimuksen (jäljempänä työehtosopimus) 19 kohtaan, jossa määrätään seuraavaa:

"Pankilla on oikeus jäljempänä 21 kohdasta ilmenevin varauksin päättää, käytetäänkö 1 ja 2 alakohdassa tarkoitetussa työhönotossa sisäistä hakemuksiin ja/tai kokeisiin perustuvaa työhönottomenettelyä, vai toimitetaanko valinta pankin päättämillä valintaperusteilla.

Pankin tehtävänä on kussakin yksittäistapauksessa määrittää sisäisten hakumenettelyjen edellytykset ja yksityiskohdat, nimetä valintalautakunnan jäsenet ja päättää ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuista työhönoton edellytyksistä — —."

12 Angonese on myöntänyt, että Cassa di Risparmiolla on oikeus valita tulevat työntekijänsä täysin kaksikielisistä henkilöistä, mutta hän pitää lainvastaisena edellytystä, jonka mukaan hakijoilla on oltava kaksikielisyystodistus, mitä hän pitää perustamissopimuksen 48 artiklassa vahvistetun työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan periaatteen vastaisena.

13 Angonese on vaatinut, että tämä edellytys katsottaisiin mitättömäksi ja että Cassa di Risparmio velvoitettaisiin korvaamaan se vahinko, joka hänelle on aiheutunut mahdollisuuden menettämisestä, ja että se velvoitettaisiin korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa.

14 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että hakijoille asetetulla velvollisuudella osoittaa kielitaitonsa kaksikielisyystodistuksella saatetaan yhteisön oikeuden vastaisesti aiheuttaa haittaa sellaisille työnhakijoille, jotka eivät asu Bolzanon maakunnassa, ja että sillä on nyt esillä olevassa asiassa voitu aiheuttaa vahinkoa Angoneselle, joka oli pysyvästi oleskellut toisessa jäsenvaltiossa siellä opiskellessaan. Kansallinen tuomioistuin katsoo lisäksi, että jos kyseinen velvollisuus jo sellaisenaan katsottaisiin yhteisön oikeuden vastaiseksi, se olisi mitätön Italian oikeudessa.

Ennakkoratkaisukysymys

15 Tässä tilanteessa Pretore di Bolzano on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko määräystä, jossa edellytykseksi yksityisoikeudellisen yrityksen järjestämään työhönottomenettelyyn osallistumiselle asetetaan se, että hakija osoittaa paikallisten kielten taitonsa tietyn jäsenvaltion määrätyn julkisen viranomaisen tietyssä koepaikassa (tässä tapauksessa Bolzano) tiettyä suhteellisen pitkäkestoista (tässä tapauksessa kirjallisen ja suullisen kokeen välillä on oltava vähintään 30 päivää) menettelytapaa noudattaen pidetyn kokeen perusteella antamalla virallisella todistuksella, pidettävä EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan ja asetuksen N:o 1612/68 3 artiklan 1 kohdan sekä 7 artiklan 1 ja 4 kohdan vastaisena?"

16 Ennen Pretore di Bolzanon esittämän ennakkoratkaisukysymyksen tutkimista on todettava, että asiassa on esitetty huomautuksia, jotka koskevat ennakkoratkaisukysymyksen merkitystä pääasian ratkaisemisen kannalta ja yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa vastata siihen.

17 Italian hallitus ja Cassa di Risparmio ovat todenneet, että koska Angonesen katsotaan asuneen Bolzanon maakunnassa syntymästään lähtien, esitetty kysymys on keinotekoinen eikä liity yhteisön oikeuteen.

18 Tältä osin on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Yhteisöjen tuomioistuin voi jättää kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön tutkimatta vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämä yhteisön oikeuden tulkinta ei millään tavoin liity pääasiassa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. asia C-230/96, Cabour, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. I-2055, 21 kohta).

19 Ottamatta kantaa tämän tuomion 14 kohdassa esitettyjen ennakkoratkaisupyynnön taustalla olevien syiden perusteltavuuteen, ei ole ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämä yhteisön oikeuden tulkinta ei millään tavoin liittyisi pääasiassa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen.

20 Näin ollen esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava.

21 Kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko menettely, jossa työnantaja velvoittaa työhönottomenettelyyn osallistuvat hakijat osoittamaan kielitaitonsa yksinomaan kaksikielisyystodistuksen kaltaisella, vain tietyssä jäsenvaltion

maakunnassa annettavalla todistuksella, perustamissopimuksen 48 artiklan ja asetuksen N:o 1612/68 3 ja 7 artiklan vastaista.

22 Asetuksen vaikutuksen osalta on syytä todeta, että sen 3 artiklan 1 kohta koskee yksinomaan jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä taikka hallinnollista käytäntöä. Sillä ei siis ole merkitystä tutkittaessa tällaisiin säännöksiin tai määräyksiin taikka tällaiseen hallinnolliseen käytäntöön perustumattoman velvollisuuden laillisuutta.

23 Cassa di Risparmio väittää, että todistuksen esittämisvelvollisuus ei perustu asetuksen N:o 1612/68 7 artiklassa mainittuun kollektiiviseen tai yksilöä koskevaan sopimukseen, joten tämän velvollisuuden lainmukaisuutta ei ole tarpeen tutkia edellä mainitun säännöksen kannalta.

24 Angonese ja komissio väittävät sitä vastoin, että työehtosopimuksen 19 kohdassa annetaan pankkialan yrityksille mahdollisuus käyttää kaksikielisyystodistuksen kaltaisia syrjiviä valintaperusteita ja että tällä kohdalla rikotaan asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohtaa.

25 On todettava, että työehtosopimuksen 19 kohdassa sallitaan se, että kyseiset yritykset määrittävät valintaa koskevat edellytykset ja yksityiskohdat sekä työhönottoperusteet.

26 Tällä määräyksellä ei kuitenkaan sallita sitä, että kyseiset yritykset joko nimenomaisesti tai hiljaisesti käyttäisivät sellaisia asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan vastaisia perusteita, joilla asetetaan toisten jäsenvaltioiden kansalaiset työntekijöinä eriarvoiseen asemaan.

27 Tästä seuraa, ettei tällaisella määräyksellä sellaisenaan rikota asetuksen N:o 1612/68 7 artiklaa ja ettei se vaikuta Cassa di Risparmion asettaman kaltaisen velvollisuuden laillisuuteen, kun sitä tarkastellaan kyseisen asetuksen valossa.

28 Näin ollen ennakkoratkaisukysymystä on syytä tutkia yksinomaan perustamissopimuksen 48 artiklan kannalta.

29 Perustamissopimuksen 48 artiklassa määrätään, että työtekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan.

30 Ensiksi on todettava, että perustamissopimuksen 48 artiklassa määrätään syrjintäkiellon periaatteesta yleisin sanamuodoin ja että tätä määräystä ei ole erityisesti osoitettu jäsenvaltioille.

31 Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa ei sovelleta ainoastaan viranomaisten toimintaan, vaan sitä sovelletaan myös muunlaisiin oikeussääntöihin, joiden tarkoituksena on kollektiivisesti säännellä palkkatyötä ja palvelujen tarjoamista (ks. asia 36/74, Walrave ja Koch, tuomio 12.12.1974, Kok. 1974, s. 1405, 17 kohta; Kok. Ep. II, s. 415).

32 Yhteisöjen tuomioistuin on näet katsonut, että henkilöiden vapaan liikkuvuuden rajoitusten poistaminen jäsenvaltioiden väliltä vaarantuisi, jos valtion toimeen perustuvien esteiden poistamisen vaikutus tehtäisiin tyhjäksi rajoituksilla, jotka aiheutuvat siitä, että yksityisoikeudelliset yhdistykset ja yhteenliittymät käyttävät oikeudellista itsemääräämisvaltaansa (ks. em. asia Walrave ja Koch, tuomion 18 kohta ja asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 83 kohta).

33 Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että koska eri jäsenvaltioissa työehtoja säännellään joko laeilla tai asetuksilla taikka yksityisten henkilöiden tekemillä sopimuksilla tai muilla oikeustoimilla, kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon rajoittaminen koskemaan viranomaisten antamia säädöksiä voisi aiheuttaa sen, että näitä kieltoja sovellettaisiin eri tavoin (ks. em. asia Walrave ja Koch, tuomion 19 kohta ja em. asia Bosman, tuomion 84 kohta).

34 Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että perustamissopimuksen tietyt määräykset on tosin muodollisesti osoitettu jäsenvaltioille, mutta se ei estä sitä, etteikö niillä voitaisi samalla antaa oikeuksia kenelle tahansa yksityiselle henkilölle, jonka edun mukaista on niissä määriteltyjen velvoitteiden noudattaminen (ks. asia 43/75, Defrenne, tuomio 8.4.1976, Kok. 1976, s. 455, 31 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on esimerkiksi todennut erään perustamissopimuksen pakottavan määräyksen osalta, että syrjintäkielto koskee myös kaikkia sellaisia sopimuksia, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä, sekä yksityishenkilöiden välisiä sopimuksia (ks. em. asia Defrenne, tuomion 39 kohta).

35 Tätä päätelmää on sovellettava sitäkin suuremmalla syyllä perustamissopimuksen 48 artiklaan, jossa määrätään perustavanlaatuisesta vapaudesta ja joka on EY:n perustamissopimuksen 6 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 12 artikla) määrätyn yleisen syrjintäkiellon erityinen sovellus. Sillä, kuten myös EY:n perustamissopimuksen 119 artiklalla (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla), pyritään takaamaan se, ettei työmarkkinoilla harjoiteta syrjintää.

36 Näin ollen on syytä katsoa, että perustamissopimuksen 48 artiklan määräystä, jonka mukaan kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kielletty, sovelletaan myös yksityishenkilöihin.

37 Tämän jälkeen on tutkittava, onko menettely, jossa Cassa di Risparmion kaltainen työnantaja asettaa työhönottomenettelyyn osallistumisen edellytykseksi kaksikielisyystodistuksen kaltaisen tietyn todistuksen esittämisvelvollisuuden, perustamissopimuksen 48 artiklan vastaista syrjintää.

38 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että Cassa di Risparmio katsoo vaaditun kielitaidon tulevan osoitetuksi yksinomaan kaksikielisyystodistuksella ja että tämä todistus voidaan saada ainoastaan kyseisen jäsenvaltion määrätyssä maakunnassa.

39 Tästä seuraa, että niillä henkilöillä, jotka eivät asu tässä maakunnassa, on heikot mahdollisuudet saada todistus ja että heidän on vaikeaa, jopa mahdotonta, tulla valituiksi kyseiseen työhön.

40 Koska suurin osa Bolzanon maakunnan asukkaista on Italian kansalaisia, muiden jäsenvaltioiden kansalaiset asetetaan vaaditun kaksikielisyystodistuksen hankkimisvelvollisuudella epäedullisempaan asemaan kuin ensiksi mainitut.

41 Tätä päätelmää ei kumoa se, että riidanalainen velvollisuus koskee sekä muualla Italiassa asuvia Italian kansalaisia että muiden jäsenvaltioiden kansalaisia. Jotta toimenpiteellä voitaisiin katsoa harjoitettavan syrjintää kansalaisuuden perusteella työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevissa säännöissä tarkoitetuin tavoin, ei ole välttämätöntä, että tällä toimenpiteellä suosittaisiin kaikkia kotimaisia työntekijöitä tai että sillä asetettaisiin epäedulliseen asemaan ainoastaan ne työntekijät, jotka ovat toisten jäsenvaltioiden kansalaisia, mutta ei kotimaisia työntekijöitä.

42 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen edellytys, jonka mukaan henkilöllä on oikeus ilmoittautua hakijaksi työhönottomenettelyyn vain siinä tapauksessa, että hänellä on sellainen kielitutkintotodistus, joka voidaan saada vain yhdessä jäsenvaltion maakunnassa, ja jonka mukaan kaikenlaisen muun vastaavan näytön esittäminen on kiellettyä, on perusteltavissa ainoastaan, jos se nojautuu kyseisten henkilöiden kansalaisuudesta riippumattomiin objektiivisiin syihin, jotka ovat oikeassa suhteessa lainmukaisesti tavoiteltuun päämäärään.

43 Yhteisöjen tuomioistuin on aiemmin katsonut, että on syrjintäkiellon periaatteen vastaista vaatia, että kyseinen kielitaito on hankittava kyseessä olevassa valtiossa (asia C-379/87, Groener, tuomio 28.11.1989, Kok. 1989, s. 3967, 23 kohta).

44 Vaikka voikin olla perusteltua vaatia, että työnhakijalla on tietyntasoinen kielitaito ja vaikka kaksikielisyystodistuksen kaltainen todistus voikin olla yhtenä perusteena tätä taitoa arvioitaessa, sitä seikkaa, että kielitaitoa ei voida osoittaa

muilla keinoilla eikä varsinkaan muissa jäsenvaltioissa suoritetuilla vastaavilla opinnäytteillä, on pidettävä tavoiteltuun päämäärään nähden suhteettomana.

45 Tästä syystä on katsottava, että sellainen menettely, jossa työnantaja asettaa työhönottomenettelyyn osallistumisen edellytykseksi sen, että hakija osoittaa kielitaitonsa yksinomaan jäsenvaltion määrätyn maakunnan antamalla tietyllä kaksikielisyystodistuksen kaltaisella todistuksella, on perustamissopimuksen 48 artiklan vastaista kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.

46 Ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava siten, että menettely, jossa työnantaja velvoittaa työhönottomenettelyyn osallistuvat työnhakijat osoittamaan kielitaitonsa yksinomaan jäsenvaltion määrätyn maakunnan antamalla tietyllä todistuksella, on perustamissopimuksen 48 artiklan vastainen.

Oikeudenkäyntikulut

47 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Pretore di Bolzanon 8.7.1998 tekemällään päätöksellä esittämän ennakkoratkaisukysymyksen seuraavasti:

Menettely, jossa työnantaja velvoittaa työhönottomenettelyyn osallistuvat työnhakijat osoittamaan kielitaitonsa yksinomaan jäsenvaltion määrätyn maakunnan antamalla tietyllä todistuksella, on EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla) vastainen.

Rodríguez Iglesias Edward Sevón

Schintgen Kapteyn

Gulmann Puissochet Hirsch

Jann Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä kesäkuuta 2000.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti